

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS PANEVĖŽIO APYGARDOS SKYRIUS

S P R E N D I M A S

2025 m. rugpjūčio 27 d. Nr. 21RE4- (AG4-120/20-2025)
Panevėžys

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Remigijaus Kalašnyko (pranešėjas), Vestos Šliogerytės (posėdžio pirmininkė) ir Karines Zavgorodnajos,

2025 m. rugpjūčio 25 d. Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skundą atsakovei Anykščių rajono savivaldybės administracijai bei trečiajam suinteresuotam asmeniui UAB „Anykščių vandenys“ dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas Komisijai paduotu skundu prašo: 1. panaikinti Anykščių rajono savivaldybės administracijos (toliau – ir Administracija) (duomenys neskelbtini) raštą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl pateiktos paraiškos gėlo požeminio vandens gavybos grėžiniui naudoti“ (toliau – Sprendimas); 2. įpareigoti Administraciją išnagrinėti pareiškėjo (duomenys neskelbtini) paraišką „Paraiška dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos grėžinį“ (toliau – Paraiška) ir priimti naują sprendimą pritariti minėto grėžinio naudojimui, kad būtų galima jį papildomai registruoti Lietuvos geologijos tarnyboje.

Paaiškino, kad pareiškėjas į elektroninį paštą 2025 m. birželio 9 d. iš Administracijos gavo atsakymą į pareiškėjo Paraišką, kuriame Administracija teigia, kad atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau – GVTNTĮ) 23 straipsnio dalies 3 punkto reikalavimus bei vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos grėžinių įteisinimo laikinojo įstatymo (toliau – Laikinis įstatymas) 3 straipsnio 1 dalyje numatyta funkcija teikti pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti grėžinį, nepritaria individualaus vandens gavybos grėžinio naudojimui (duomenys neskelbtini) (žemės sklypo kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini) Anykščių m. k. v.). Atsakovė nurodė, kad nepritaria grėžinio naudojimui, kai grėžinys yra viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti grėžinį, yra sudaręs viešąjį geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo.

Pareiškėjas skunde pažymėjo, kad (duomenys neskelbtini), yra įtraukta į viešojo geriamojo vandens tiekimo teritoriją bei šioje vietovėje geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros plėtra yra įvykdyta ir geriamasis vanduo tiekiamas centralizuotai.

Pareiškėjas nurodė nesutinkąs su tokiu Administracijos Sprendimu, kuriuo nepritariama individualaus vandens gavybos grėžinio naudojimui dėl žemiau nurodytų aplinkybių:

1. Gėlo požeminio vandens gavybos grėžinį teko įsirengti dar 2001 metais, nes tuo metu toje miesto dalyje nebuvo įrengta vandens tiekimo struktūra. Utenos apskrities viršininko įsakymu sudaryta

komisija, kurioje dalyvavo ir Administracijos atstovai, 2002 m. spalio 9 d. pasirašė namo su priklausiniais, esančio (duomenys neskelbtini), pripažinimo tinkamu naudoti aktą, kurio pagrindu tais pačiais metais Nekilnojamojo turto registre buvo įregistruotas namas ir artezinis gręžinys. Nepritardama jau registruoto ir 22 metus naudojamo gręžinio tolesniam naudojimui, Savivaldybė be pagrindo riboja pareiškėjo teises į naudojimąsi nuosavybe, teisėtai įgytu ir savivaldybės atstovų pritarimu nekilnojamojo turto registre įregistruotu turtu. Tokiais savo veiksmais Administracija galimai pažeidžia pareiškėjo teisę į nuosavybės neliečiamumą, numatytą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje.

2. Savo namuose pareiškėjas yra įsirengęs vandens valymo sistemą, kuri užtikrina tinkamą vartojamo vandens kokybę. Nepritardama tinkamai įrengto esamo gręžinio naudojimui, o tam, kad gauti pritarimą reikalaujama sudaryti viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo su UAB „Anykščių vandenys“, Administracija galimai pažeidžia pareiškėjo kaip vartotojo teisę savo nuožiūra įsigyti ir naudoti prekes ir paslaugas (pasirinkti pardavėją, paslaugų teikėją) numatytą Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 9 punktais.

Atsakovė atsiliepiu į pareiškėjo skundą prašo atmesti jį kaip nepagrįstą.

Dėl ginčo esmės ir faktinių aplinkybių, Administracija paaiškino, kad pareiškėjas (duomenys neskelbtini) elektroniniu parašu pasirašyta paraiška kreipėsi į Administraciją, prašydamas pritariti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinio naudojimui žemės sklype, adresu (duomenys neskelbtini) (toliau – Žemės sklypas). Paraiška Administracijoje buvo užregistruota (duomenys neskelbtini) Administracija pažymėjo, kad specialusis teisės aktas – Laikinasis įstatymas, kuriuo vadovaujantis buvo teikiama Paraiška, nustojo galioti (duomenys neskelbtini) Reaguodama į susidariusią teisinę situaciją, kai paraiškos buvo pateiktos paskutinę Laikinojo įstatymo galiojimo dieną, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Aplinkos ministerija) 2025 m. gegužės 22 d. raštu Nr. D8(E)-2091 „Dėl Žemės gelmių registre neregistruotų gręžinių paraiškų“ (toliau – Raštas) išaiškino savivaldybėms, kad, siekiant užbaigti gręžinio įteisinimo procesą ir nepažeisti paraiškas pateikusių asmenų teisėtų lūkesčių, paraiškos, pateiktos galiojant Laikinajam įstatymui (t. y. iki 2025 m. balandžio 30 d. imtinai), galėtų būti išnagrinėtos taikant iki Laikinojo įstatymo galiojimo pabaigos buvusią tvarką. Administracija, nagrinėdama Paraišką, vadovavosi šiuo išaiškinimu. Administracija, išnagrinėjusi Paraišką, Sprendimu nepritarė individualaus vandens gavybos gręžinio naudojimui. Sprendimas buvo grindžiamas tuo, kad pareiškėjo nurodytas Žemės sklypas yra viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje, patvirtintoje 2022 m. kovo 31 d. Savivaldybės sprendimu Nr. 1-TS-72, kurioje yra įrengta ir funkcionuoja centralizuota geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra, o pareiškėjas nėra sudaręs viešosios geriamojo vandens tiekimo sutarties, nors tokią galimybę turi. Faktą, kad pareiškėjo turtas yra centralizuoto vandens tiekimo teritorijoje, o prisijungimas yra techniškai įmanomas, papildomai patvirtina pateikta vietovės schema atspausdinta iš „Regia“ tinklapio, kuri sutikrinta su 2011 m. gegužės mėn. parengta (duomenys neskelbtini) kontroline geodezine nuotrauka. Šiame brėžinyje aiškiai matoma palei pareiškėjo sklypo ribą nutiesta centralizuoto vandentiekio trasa, o geltona rodykle ir priedašu „Vandentiekio tinklų pajungimo vieta“ nurodoma konkreti vieta, kurioje yra įrengtas atvadas ir suteikiama techninė galimybė prisijungti prie tinklų. Tai patvirtina, kad infrastruktūros plėtra yra įvykdyta, kaip to reikalauja Geriamojo vandens ir nuotekų įstatymo 16 straipsnio 19 dalis, kadangi tinklai yra nuvesti iki pat Žemės sklypo ribos.

Administracija su pareiškėjo Skundu nesutinka, mano, kad Sprendimas yra teisėtas ir pagrįstas, priimtas neviršijant kompetencijos ir laikantis imperatyvių teisės aktų reikalavimų.

Dėl taikytinos teisės ir procedūros tęstinumo, Administracija paaiškino, kad pareiškėjo Paraiška buvo pateikta paskutinę Laikinojo įstatymo galiojimo dieną, o registruota jau šiam įstatymui nustojus galioti. Kaip minėta, Aplinkos ministerija, siekdama užtikrinti teisinį tikrumą ir apsaugoti asmenų, sąžiningai pradėjusių procedūras, teisėtus lūkesčius, savo Rašte nurodė, kad tokios paraiškos turi būti nagrinėjamos iki tol galiojusia tvarka. Šios pozicijos laikymasis užtikrina, kad administracinė procedūra būtų užbaigta nuosekliai, taikant tas pačias materialinės teisės normas, kurios galiojo jos inicijavimo

metu. Dėl šios priežasties Administracija pagrįstai vertino Paraišką pagal Laikinojo įstatymo (redakcija, galiojusi iki 2025 m. gegužės 1 d.) nuostatas.

Dėl imperatyvaus teisinio reguliavimo ir Sprendimo pagrįstumo, Administracija paaiškino, kad Laikinojo įstatymo 3 straipsnio 1 dalis (redakcija, galiojusi iki 2025 m. gegužės 1 d.) imperatyviai nustatė: „Savivaldybės vykdomoji institucija nepritaria gręžinio naudojimui tik tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 19 dalimi, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, yra sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo.“. Nagrinėjamu atveju nustatyta ir pareiškėjas to neginčija, kad:

- a) Žemės sklypas patenka į viešojo geriamojo vandens tiekimo teritoriją;
- b) šioje teritorijoje yra įrengta ir funkcionuoja centralizuota geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra;
- c) pareiškėjas nėra sudaręs viešosios geriamojo vandens tiekimo sutarties su UAB „Anykščių vandenys“, nors turi techninę galimybę prisijungti prie centralizuotų tinklų.

Esant šioms faktinėms aplinkybėms, Administracija, vadovaudamasi aukščiau cituota imperatyvia Laikinojo įstatymo norma, neturėjo jokios diskrecijos teisės ir privalėjo priimti neigiamą Sprendimą. Bet koks kitoks sprendimas (pritarimas) būtų buvęs neteisėtas ir priimtas pažeidžiant įstatymą.

Dėl pareiškėjo argumento apie nuosavybės teisių pažeidimą, Administracija paaiškino, kad pareiškėjo argumentas, kad Sprendimas pažeidžia jo nuosavybės teises, nes gręžinys kaip priklausinys („art. gręžinys“) yra įregistruotas Nekilnojamojo turto registre nuo (duomenys neskelbtini), yra teisiškai nepagrįstas.

Administracijos teigimu, būtina atskirti du skirtingus teisinius faktus:

1. Daikto (statinio) registracija Nekilnojamojo turto registre: ši registracija patvirtina nuosavybės teisę į patį fizinį objektą – gręžinį kaip inžinerinį statinį. Ji nesuteikia ir negarantuoja teisės naudoti žemės gelmių išteklius (požeminį vandenį) amžinai ir nekintančiomis sąlygomis, o tik išviešina patį nuosavybės faktą.

2. Gręžinio registracija Žemės gelmių registre: Laikinojo įstatymo tikslas – sureguliuoti būtent požeminio vandens išteklių naudojimą ir įtraukti duomenis apie gręžinius į specializuotą Žemės gelmių registrą. Tai yra viešojo intereso – užtikrinti racionalų gamtos išteklių naudojimą, aplinkos apsaugą ir žmonių sveikatą – išraiška.

Administracija taip pat nurodė, jog Geriamojo vandens išteklių naudojimas, centralizuotos infrastruktūros plėtra ir efektyvus jos naudojimas yra neabejotinas viešasis interesas. GVTNTĮ įtvirtina prioritetą centralizuotam vandens tiekimui aglomeracijose, siekiant užtikrinti racionalų gamtos išteklių naudojimą, aplinkos apsaugą ir vienodas galimybes visiems gyventojams gauti kokybiškas paslaugas. Laikinis įstatymas yra specialioji norma, suteikianti galimybę įteisinti anksčiau neregistruotus gręžinius, tačiau ši galimybė siejama su tam tikromis sąlygomis, kurios ir užtikrina minėtą viešąjį interesą. Viena iš tokių sąlygų – prievolė naudotis centralizuota sistema (t. y. sudaryti sutartį), jeigu ji yra įrengta. Administracija, taikydama šią įstatymo normą, ne paima ar kitaip suvaržo pareiškėjo nuosavybę, o tik nustato jos naudojimo sąlygas, kaip tai numato įstatymas. Pats faktas, kad gręžinys (duomenys neskelbtini) buvo įregistruotas Nekilnojamojo turto registre, nepanaikina pareigos laikytis vėliau priimtų specialiųjų teisės aktų, reglamentuojančių požeminio vandens išteklių naudojimą ir įteisinimą. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs, kad nuosavybės teisė nėra absoliuti ir gali būti ribojama įstatymu, jei tai būtina visuomenės interesams ir siekiant apsaugoti kitas konstitucines vertybes. Laikiniu įstatymu nustatyta sąlyga – esant centralizuotai sistemai, sudaryti paslaugų teikimo sutartį – yra teisėtas ir proporcingas ribojimas, kuriuo siekiama įgyvendinti valstybės politiką vandentvarkos srityje.

Dėl pareiškėjo argumento apie vartotojo teisių pažeidimą, Administracija paaiškino, kad pareiškėjo teiginys, kad Sprendimas pažeidžia jo, kaip vartotojo, teisę laisvai pasirinkti paslaugų teikėją,

yra paremtas netinkamu teisės normų aiškinimu. Ginčas kilo ne iš vartojimo teisinių santykių (prekės ar paslaugos pirkimo-pardavimo), o iš viešojo administravimo teisinių santykių. Administracija šiuo atveju veikė ne kaip paslaugų teikėjas, o kaip viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis jam Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo ir Laikinojo įstatymo pavestas funkcijas. Pareiškėjas nėra verčiamas pirkti paslaugos iš UAB „Anykščių vandenys“. Tačiau, norėdamas pasinaudoti specialia, Laikinajame įstatyme numatyta gręžinio įteisinimo procedūra, jis privalo įvykdyti visas tame įstatyme numatytas sąlygas. Kadangi jo nuosavybė yra teritorijoje, kurioje veikia centralizuota vandens tiekimo sistema, viena iš būtinų sąlygų gauti pritarimą yra sudaryti viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį. Tai yra ne vartotojo teisės pažeidimas, o įstatymu nustatytas mechanizmas, derinantis privatų ir viešąjį interesus.

Skundas tenkintinas iš dalies.

Ginčas tarp šalių yra kilęs dėl Sprendimo, kuriuo buvo atsisakyta tenkinti pareiškėjo Paraišką, teisėtumo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas (duomenys neskelbtini) paraiška „Dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinį“ (Administracijoje (duomenys neskelbtini) gautam dokumentui suteiktas registracijos Nr. (duomenys neskelbtini)) kreipėsi į Administraciją. Pareiškėjas Paraiška prašė leisti naudoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinį adresu (duomenys neskelbtini). Paraiškoje nurodyta gręžinio paskirtis: ūkinei komercinei veiklai; geriamojo vandens viešajam tiekimui; individualiam apsirūpinimui geriamuoju vandeniu; žemės ūkio veiklai, kuriai daroma išimtis pagal Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 16 str. 2 d. 2 p.; nekomercinei ūkinei veiklai (2 punktas). Paraiškoje nurodytas vidutinis išgaunamo vandens kiekis m³ per parą, skaičiuojant metinį vidurkį: 0,32 (3 punktas). Paraiškoje nurodytas nuotekų tvarkymo būdas: nuotekos pajungtos į miesto tinklus (4 punktas).

Nustatyta, jog pareiškėjas nuosavybės teise valdo gyvenamąjį namą adresu (duomenys neskelbtini), unikalus daikto numeris: (duomenys neskelbtini) (toliau – ir Gyvenamasi namas), namui priklauso kiti inžinieriniai įrenginiai: arterinis gręžinys, unikalus daikto numeris: (duomenys neskelbtini) (toliau – Gręžinys). Iš Administracijos Sprendimo matyti, kad savivaldybė pateikė nuomonę dėl Gręžinio, esančio (duomenys neskelbtini), žemės sklypo kadastrinis (duomenys neskelbtini), (toliau – Žemės sklypas).

Administracija, išnagrinėjusi Paraišką, (duomenys neskelbtini) skundžiamu raštu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl pateiktos paraiškos gėlo požeminio vandens gavybos gręžiniui naudoti“ (minėta, toliau – ir Sprendimas) informavo pareiškėją, kad nepitaria individualaus vandens gavybos gręžinio naudojimui.

Pareiškėjas, nesutinka su Administracijos sprendimu, Komisijos prašo Sprendimą panaikinti, įpareigoti Administraciją išnagrinėti pareiškėjo Paraišką ir priimti naują sprendimą pritarti minėto gręžinio naudojimui, kad būtų galima jį papildomai registruoti Lietuvos geologijos tarnyboje. Pareiškėjas skunde teigia, jog Administracija galimai pažeidė pareiškėjo teises į nuosavybės neliečiamumą numatytas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje, taip pat pareiškėjo kaip vartotojo teisę savo nuožiūra įsigyti ir naudoti prekes ir paslaugas (pasirinkti pardavėją, paslaugų teikėją) numatytą Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 9 punktuose. Pareiškėjas nesutinka su Administracijos atsiliepime išdėstytais argumentais dėl neteislingai cituojamo Įstatymo aiškinimo, dėl reikalavimo, kad pareiškėjas pasirašytų geriamo vandens tiekimo sutartį su UAB „Anykščių vandenys“, nežiūrint į tai, kad pareiškėjas su minėta įmone yra sudaręs nuotekų šalinimo sutartį. Pareiškėjas nurodė, jog: „Atsisakęs pritarti mano prašymui toliau naudoti gėlo vandens gręžinį, Atsakovas iki šiol nebandė ieškoti ginčo sprendimo galimybes taikos sutartimi“.<...>

Ginčo teisiniams santykiams taikytina Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymas (toliau – ir IAGNTĮ), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – VAĮ), Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (toliau – VSI), GVTNTĮ,

Laikinasis įstatymas, Žemės gelmių registre neregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. D1-111 (minėta, toliau – ir Aprašas), ir kiti teisės aktai.

Viešojoje teisėje galioja reikalavimas administracines procedūras atlikti vadovaujantis tuo metu galiojančiais teisės aktais, išskyrus specialiai aptartus atvejus (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) 2013 m. rugsėjo 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-492-1680/2013, 2016 m. balandžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1208-502/2016, 2025 m. vasario 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-573-1047/2025), todėl nagrinėjamu atveju vadovaujamosi aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatų redakcijomis, galiojusiomis Paraiškos pateikimo metu, t.y. 2025 m. balandžio 30 d.

Nuo 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Laikinasis įstatymas. Numatyta, kad jis galioja iki 2025 m. gegužės 1 d. (8 straipsnio 1 dalis, kuri ir nurodyta skundžiamo Sprendimo teisiniu pagrindu). Šio įstatymo paskirtis – jo galiojimo laikotarpiu sudaryti teises prielaidas asmenims įregistruoti esamus ir Žemės gelmių registre (toliau – ir Registas) neregistruotus gėlo požeminio vandens gavybos gręžinius Registre arba įrašyti į Registrą gręžinio savininko duomenis, kai šiame registre gręžinio savininko duomenų nėra, kad šie asmenys, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymu, galėtų gauti leidimą naudoti požeminio vandens išteklius ir jiems nebūtų taikoma Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse numatyta administracinė ir Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme nustatyta juridinių asmenų atsakomybė, Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme nustatytas didesnio tarifo mokestis už be leidimo išgautą požeminio vandens išteklių kiekį ir nebūtų Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka iš naujo apskaičiuotas (perskaičiuotas) mokestis už požeminio vandens išteklius (Laikinojo įstatymo 1 straipsnis).

Laikinojo įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gegužės 1 d.) 3 straipsnio 1 dalyje buvo įtvirtinta, kad asmuo, norintis įregistruoti Registre jam nuosavybės ar patikėjimo teise priklausantį arba jo valdomą ir (arba) naudojamą Registre neregistruotą gręžinį, turi gauti savivaldybės, kurios teritorijoje planuojama naudoti anksčiau įrengtą gręžinį, vykdomosios institucijos pritarimą. Jis savivaldybės vykdomajai institucijai teikia paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį aplinkos ministro nustatyta tvarka. Savivaldybės vykdomoji institucija, atsižvelgdama į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus arba į savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentą, pateikia pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį. Savivaldybės vykdomoji institucija nepritaria gręžinio naudojimui tik tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra vadovaujantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 straipsnio 19 dalimi, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, yra sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo. Taigi savivaldybės vykdomoji institucija turi teisę nepritari gręžinio naudojimui esant dviem privalomoms sąlygoms: 1) gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra, ir 2) asmuo nėra sudaręs viešosios geriamojo vandens tiekimo sutarties dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo.

Esamų ir Registre neregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo tvarką detalizavo Aprašas, kuriame (redakcija, galiojusi nuo 2022 m. balandžio 26 d. iki 2025 m. gegužės 1 d.) buvo nustatyta, kad asmuo, norintis įregistruoti Registre jam nuosavybės ar patikėjimo teise priklausantį arba jo valdomą ir (arba) naudojamą Registre neregistruotą gręžinį, turi raštu ar elektroniniu būdu pateikti savivaldybės, kurios teritorijoje yra gręžinys, vykdomajai institucijai paraišką dėl pritarimo naudoti gręžinį (toliau – ir paraiška). Paraiškos forma nustatyta Aprašo 1 priede (4 punktas). Savivaldybės vykdomoji institucija, vadovaudamasi Laikinojo įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, per VAĮ nustatytus terminus raštu ar elektroniniu būdu (pasirašant kvalifikuotu elektroniniu parašu) pateikia asmeniui pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį (5 punktas).

Vadovaujantis GVTNTĮ 3 straipsnio 57 dalimi, viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorija (toliau – viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorija) yra šio įstatymo nustatyta

tvarka išskirta teritorija, kurioje savivaldybės institucijos privalo organizuoti ir užtikrinti viešąjį geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų tvarkymą. Savivaldybių institucijos planuoja geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą savo teritorijose ir viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose rengdamos infrastruktūros plėtros planus ir juose nustatydamos aglomeracijas ir viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijas, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptis, nurodydamos šios infrastruktūros plėtros įgyvendinimo etapus (eigą, eiliškumą) ir finansavimą; paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra planuojama ir numatoma geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planuose arba rengiant kitą teritorijų planavimo dokumentą (GVTNTĮ 12 straipsnio 1 dalis).

GVTNTĮ 16 straipsnio 19 dalis, be kita ko, nustato, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra, vandentiekio įvadai ir (arba) nuotekų išvadai įrengiami viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje (valstybės ar savivaldybės teisėtais pagrindais naudojamoje teritorijoje) iki abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos (vandentiekio šulinys, nuotekų priėmimo šulinys, nuotekų siurblynė (kai yra slėginė nuotekų linija), individualaus namo nuotekų valykla, žemės sklypo riba ar statinio arba daugiabučio namo įvadas, nuotekų išvadas), esantys arčiausiai prie geriamojo vandens tiekėjo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros; abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos nurodomos sudarant viešąją sutartį.

GVTNTĮ 23 straipsnio 1 dalyje nustatytos asmenų, individualiai apsirūpinančių geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkančių nuotekas teisės: išgauti geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas savivaldybės teritorijoje, nepriskirtoje viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijai (1 punktas); viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje individualiai išgauti ir naudoti geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas, kai individualusis geriamojo vandens išgavimas, naudojimas ir (ar) individualusis nuotekų tvarkymas buvo vykdomas iki viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos nustatymo ir atitinka įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytus geriamojo vandens išgavimo ir nuotekų tvarkymo, nuotekų tvarkymo įrenginių priežiūros, geriamojo vandens saugos ir kokybės, sveikatos apsaugos ir aplinkos apsaugos reikalavimus (2 punktas); viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje individualiai išgauti ir naudoti geriamąjį vandenį ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas, kai teritorijų planavimo dokumentuose numatyta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra neįvykdyta arba individualusis geriamojo vandens išgavimas, naudojimas ir (ar) individualusis nuotekų tvarkymas numatytas infrastruktūros plėtros plane (3 punktas); nuosavybės teise priklausančius ar kitaip valdomus ir (arba) naudojamus geriamojo vandens naudojimo įrenginius, geriamajam vandeniui tiekti reikalingas komunikacijas ir (arba) nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo įrenginius prijungti prie geriamojo vandens tiekėjo valdomos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros, paviršinių nuotekų tvarkytojo infrastruktūros, kaip nustatyta šio įstatymo 16 straipsnio 19 ir 20 dalyse (4 punktas).

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas priskirtinas prie savivaldybės savarankiškųjų funkcijų (VSI 6 straipsnio 1 dalies 30 punktas).

Pagal VSI 3 straipsnio 10 dalies nuostatas, savivaldybės institucijos – už savivaldos teisės įgyvendinimą savivaldybės bendruomenės interesais atsakingos institucijos:

- 1) savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba;
- 2) savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės meras.

Byloje sprendžiamas Sprendimas atitinka VAI 10 straipsnio nuostatas, ar priimtas kompetentingo subjekto, ar nurodyta priežastis Paraiškos netenkinti yra pagrįsta.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas priskirtinas prie savivaldybės savarankiškųjų funkcijų (Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 30 punktas). Pagal Vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 10 dalies nuostatas, savivaldybės institucijos – už savivaldos teisės įgyvendinimą savivaldybės bendruomenės interesais atsakingos institucijos: 1) savivaldybės

atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba; 2) savivaldybės vykdomoji institucija – savivaldybės meras. Meras – savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės vadovas), turinti savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimus, atsakinga už įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir savivaldybės tarybos sprendimų tiesioginį įgyvendinimą (3 straipsnio 3 dalis). Mero sprendimai įforminami potvarkiais (25 straipsnio 5 dalis).

Apibendrinant aukščiau nurodytas teisės aktų nuostatas, spręstina, jog asmuo, norintis įregistruoti Registre jam nuosavybės ar patikėjimo teise priklausantį arba jo valdomą ir (arba) naudojamą Registre neregistruotą gręžinį, kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją su Paraiška, o pritarimą / nepritarimą naudoti gręžinį turi priimti savivaldybės vykdomoji institucija – meras.

Bylos duomenimis nustatyta, jog Administracija išnagrinėjusi Paraišką (duomenys neskelbtini) pareiškėjui pateikė skundžiamą Sprendimą. Sprendime Administracija nurodė, kad Administracija, įvertinusi pareiškėjo Paraišką bei atsižvelgdama į GVTNTĮ 23 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimus bei vadovaudamasi Laikinojo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje numatyta funkcija teikti pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį, nepitaria individualaus vandens gavybos gręžinio naudojimui (duomenys neskelbtini) (žemės sklypo kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini). Administracija Sprendimu pažymėjo, kad Savivaldybės vykdomoji institucija nepitaria gręžinio naudojimui, kai gręžinys yra viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra, išskyrus atvejus, kai asmuo, pateikęs paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, yra sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo. Administracija pažymėjo, kad teritorija (duomenys neskelbtini), Anykščiuose yra įtraukta į viešojo geriamojo vandens tiekimo teritoriją bei šioje vietovėje geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros plėtra yra įvykdyta ir geriamasis vanduo tiekiamas centralizuotai. Administracija paaiškino, kad dėl pareiškėjo prašymo buvo susisiepta su UAB „Anykščių vandenys“, kuri patikslino, kad pareiškėjas yra sudaręs tik nuotekų šalinimo sutartį, o viešosios geriamojo vandens tiekimo sutarties dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo nėra sudaręs. Administracija nurodė, kad pareiškėjas turi galimybę jungtis prie centralizuotų vandens tiekimo tinklų.

Nagrinėjamoje byloje nėra ginčo dėl to, jog pareiškėjo nuosavybės teise valdomame Gyvenamajame name, adresu (duomenys neskelbtini) yra įrengtas Žemės gelmių registre neregistruotas gėlo požeminio vandens gavybos gręžinys. Tai patvirtina ir pareiškėjo pateikti Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašai. Nėra ginčo ir dėl to, jog pareiškėjo Gręžinys patenka į viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritoriją, kurioje yra įrengti viešojo geriamojo vandens tiekimo inžineriniai tinklai. Šią aplinkybę patvirtina Administracijos į bylą pateikti įrodymai. Byloje nenustatyta, kad pareiškėjas būtų sudaręs viešąją geriamojo vandens tiekimo sutartį dėl geriamojo vandens tiekimo paslaugų gavimo.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra išaiškinęs, kad viešojo administravimo subjektų, skirtingai nei privačių asmenų, veikloje taikomas principas – „viskas, kas aiškiai nėra leista, yra draudžiama“. Tad viešojo administravimo subjekto atlikti viešojo administravimo veiksmai, viršijant jam suteiktus įgaliojimus, taip pat ir individualių administracinių aktų leidimas, viršijant suteiktą kompetenciją, yra neteisėti (pvz., *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. vasario 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-35/2010, 2015 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1217-602/2015, 2023 m. kovo 1 d. nutartis byloje Nr. eA-100-1188/2023 ir kt.*).

Viešojoje teisėje galioja reikalavimas administracines procedūras atlikti vadovaujantis tuo metu galiojančiais teisės aktais, išskyrus specialiai aptartus atvejus (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) 2013 m. rugsėjo 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-492-1680/2013, 2016 m. balandžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1208-502/2016, 2025 m. vasario 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-573-1047/2025), todėl nagrinėjamu atveju vadovaujamosi aukščiau nurodytų teisės aktų nuostatų redakcijomis, galiojusiomis Paraiškos pateikimo metu (2025 m. balandžio 30 d.).

Administracija pagal vykdomų funkcijų apimtį bei paskirtį, veiklos pobūdį, turimus įgaliojimus priskirtina viešojo administravimo subjektams, todėl savo veikloje (taip pat priimdama administracinius sprendimus) privalo vadovautis ir VAĮ nuostatomis.

VAĮ 3 straipsnio 1 punkte nustatytas įstatymo viršenybės principas, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, o veikla atitikti įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, kad administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Viešojoje teisėje galioja teisėtumo ir teisinio apibrėžtumo principai, kurie viešojo administravimo subjektą įpareigoja veikti tik pagal įstatymo jam suteiktus įgaliojimus. Be to, LVAT jurisprudencijoje nuosekliai pabrėžiama viešojo administravimo subjektų pareiga laikytis teisės principų. Pasak teismo, kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (pvz., LVAT 2017 m. gruodžio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-777-415/2017 ir kt.).

Viešojoje teisėje galioja teisėtumo ir teisinio apibrėžtumo principai, kurie viešojo administravimo subjektą *inter alia* (lot. k. be kita ko) įpareigoja veikti tik įstatymo jam suteiktų įgaliojimų ribose, o veikimas viršijant kompetencijos ribas (*ultra vires*) yra negalimas. Nagrinėjamu atveju sisteminė ir loginė aukščiau nurodytų teisės aktų analizė suponuoja išvadą, jog Paraišką turėjo svarstyti ir dėl jos sprendimą priimti ne Administracija, o meras. Ginčo atveju skundžiamą Sprendimą priėmė Administracija ir, Komisijos vertinimu, ši aplinkybė yra pakankama konstatuoti Sprendimo neteisėtumo pagrindą, nes Administracija, nepritarusi individualaus vandens gavybos gręžinio naudojimui (duomenys neskelbtini) (žemės sklypo kadastrinis Nr. (duomenys neskelbtini) viršijo kompetencijos ribas ir toks veikimas pripažįstamas *ultra vires*. Administracinių bylų teisenos įstatymo 91 straipsnio 1 dalies 2 punktas nustato, jog skundžiamas teisės aktas (jo dalis) turi būti panaikintas, jeigu jis yra neteisėtas dėl to, kad jį priėmė nekompetentingas viešojo administravimo subjektas. Taigi kompetencijos nebuvimas yra savarankiškas pagrindas panaikinti administracinį sprendimą.

Nustačius, jog Sprendimą priėmė nekompetentingas subjektas, Sprendime nurodyta neteisėta priežastis Paraiškai nepritarti, skundžiamas Anykščių rajono savivaldybės administracijos (duomenys neskelbtini) raštas Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl pateiktos paraiškos gėlo požeminio vandens gavybos gręžiniui naudoti“ neatitinka VAĮ 10 straipsnio nuostatomis, todėl naikintinas, o pareiškėjo skundas tenkintinas iš dalies.

Pažymėtina, jog Sprendimą panaikinus, tarp pareiškėjo ir atsakovės susiklostę teisiniai santykiai grįžta į pradinę padėtį, t. y. atsakovei kyla pareiga teisės aktų nustatyta tvarka ir pagrindais, įvertinus aplinkybę, jog pareiškėjas Paraišką pateikė galiojant Laikinam įstatymui, perduoti Paraišką nagrinėti kompetentingam subjektui – Anykščių rajono merui.

Dėl įpareigojimo Administraciją išnagrinėti pareiškėjo (duomenys neskelbtini) paraišką „Paraiška dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinį“ ir priimti naują sprendimą pritariti minėto gręžinio naudojimui, kad būtų galima jį papildomai registruoti Lietuvos geologijos tarnyboje.

LVAT yra pažymėjęs, jog administracinis teismas (atitinkamai ir Komisija) negali perimti viešojo administravimo institucijos funkcijų ir, savarankiškai atlikęs administracinę procedūrą, priimti sprendimą, priskirtiną viešojo administravimo institucijos kompetencijai, pagal teismo sprendimo priėmimo metu esamą situaciją, nes tai galėtų pažeisti konstitucinį valdžių padalijimo principą (žr., pvz., LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-756-1606/2012). Komisijai nesuteikta kompetencija už viešojo administravimo subjektą atlikti konkretaus turinio veiksmus ir priimti pareiškėjo pageidaujamo turinio sprendimą dėl Paraiškos „dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos gręžinį“. Pažymėtina, kad tik kompetentingas subjektas, nagrinėdamas pareiškėjo Paraišką iš naujo, vadovaudamasis ginčo situacijai taikytinu teisiniu reglamentavimu, turi nuspręsti, kokį sprendimą turi

priimti šiuo konkrečiu atveju. Įvertinus tai, pareiškėjo skundo reikalavimai įpareigoti Administraciją išnagrinėti pareiškėjo Paraišką ir priimti naują sprendimą pritarti minėto grėžinio naudojimui, kad būtų galima jį papildomai registruoti Lietuvos geologijos tarnyboje atmestini kaip nepagrįsti, atitinkamai kaip jau buvo minėta šiame sprendime prieš tai, atsakovei kyla pareiga perduoti Paraišką nagrinėti kompetentingam subjektui – Anykščių rajono merui, kuris, vadovaudamasis Paraiškos pateikimo metu galiojusiais teisės aktais, turi teisę spręsti dėl Paraiškoje suformuluoto prašymo tenkinimo galimumo.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 22 straipsniu,

Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Anykščių rajono savivaldybės administracijos (duomenys neskelbtini) raštą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl pateiktos paraiškos gėlo požeminio vandens gavybos grėžiniui naudoti“.

Pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skundą dėl reikalavimo: dėl įpareigojimo Anykščių rajono savivaldybės administraciją išnagrinėti pareiškėjo (duomenys neskelbtini). paraišką „Paraiška dėl pritarimo naudoti gėlo požeminio vandens gavybos grėžinį“ ir priimti naują sprendimą pritarti minėto grėžinio naudojimui, kad būtų galima jį papildomai registruoti Lietuvos geologijos tarnyboje atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Vesta Šliogerytė

Komisijos nariai

Remigijus Kalašnykas

Karine Zavgorodnaja